

THỰC TRẠNG NGUYÊN NHÂN LÀM VIỆC NHÓM KÉM HIỆU QUẢ CỦA SINH VIÊN NĂM THỨ NHẤT TRƯỜNG ĐẠI HỌC ĐỒNG NAI

Phan Thị Hồng Hà¹

TÓM TẮT

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến làm việc nhóm kém hiệu quả của sinh viên năm thứ nhất trường Đại học Đồng Nai. Trong đó các nguyên nhân chủ quan về phía sinh viên như: nhận thức chưa đúng và chưa đầy đủ về nhóm, thái độ và hành vi làm việc nhóm chưa tích cực, thiếu tinh thần trách nhiệm khi làm việc nhóm, không hợp tác, lười biếng, thụ động... là nguyên nhân cơ bản, cốt lõi. Vì thế cần có những biện pháp tác động nhằm nâng cao nhận thức, thái độ và hành vi làm việc nhóm của sinh viên năm thứ nhất trường Đại học Đồng Nai.

Từ khóa: *Kỹ năng làm việc nhóm, nguyên nhân làm việc nhóm kém hiệu quả*

1. Đặt vấn đề

Năng lực hợp tác được xem là một trong những năng lực quan trọng của con người trong xã hội hiện đại. Chính vì vậy phát triển năng lực hợp tác từ trong trường học đã trở thành một xu thế của giáo dục trên thế giới cũng như ở Việt Nam. Giáo dục và rèn luyện kỹ năng sống cho sinh viên nói chung, trong đó có kỹ năng làm việc nhóm là việc làm cần thiết và đang được chú trọng hiện nay tại các trường cao đẳng, đại học.

Sinh viên năm thứ nhất là giai đoạn chuyển giao từ học sinh phổ thông lên sinh viên đại học. Các em bắt đầu làm quen với môi trường học tập mới, theo đó hình thức học tập cũng thay đổi nên nhiều em chưa thích nghi với phương pháp tự học, tự nghiên cứu ở đại học. Cụ thể là thiếu kỹ năng tự học, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng quản lý thời gian...

Kỹ năng làm việc nhóm là một trong những kỹ năng quan trọng và cần thiết trong quá trình học tập, làm việc cũng như trong cuộc sống. Kỹ năng này giúp con người có thể hỗ trợ, bổ sung cho nhau, tạo nên sức mạnh, trí tuệ tập thể, giúp nhóm vượt qua khó khăn, đem lại chất lượng và hiệu quả cao trong quá trình học tập và làm việc. Ngoài ra kỹ năng làm việc nhóm còn giúp mỗi cá nhân sống hài hòa, tránh xung đột trong mối quan hệ với người khác và với tập thể. Bên cạnh đó khi làm việc và học tập theo nhóm còn thỏa mãn nhu cầu giao tiếp (một trong năm nhu cầu cơ bản của con người theo Tháp nhu cầu của Maslow).

Thực tế trong quá trình giảng dạy và hướng dẫn sinh viên năm thứ nhất, tôi nhận thấy nhiều em chưa có kỹ năng làm việc nhóm. Các em thường thụ động, ỷ lại, đùn đẩy công việc cho nhau, các nhóm không đưa ra các nguyên tắc khi

¹Trường Đại học Đồng Nai
Email: honghasp.phan@gmail.com

làm việc nhóm, thiếu tinh thần trách nhiệm, thiếu sự hợp tác...

Vì những lý do trên, tôi tiến hành nghiên cứu đề tài “**Thực trạng nguyên nhân làm việc nhóm kém hiệu quả của sinh viên năm thứ nhất trường Đại học Đồng Nai**”. Trên cơ sở đó đề xuất các biện pháp nhằm nâng cao nhận thức, thái độ và hành vi làm việc nhóm của sinh viên năm thứ nhất của Nhà trường.

2. Một số khái niệm

Theo từ điển Tiếng Việt, *nhóm là tập hợp những cá thể lại với nhau theo những nguyên tắc nhất định* [1].

Theo Tâm lý học xã hội, *nhóm là tập hợp những cá nhân thỏa mãn bốn yếu tố: có từ hai thành viên trở lên; có thời gian làm việc chung với nhau nhất định; cùng chia sẻ hay thực hiện chung một nhiệm vụ hay một kế hoạch để đạt đến các mục tiêu mà cả nhóm kỳ vọng; hoạt động theo những nguyên tắc chung của nhóm* [2].

Kỹ năng làm việc nhóm là khả năng cá nhân biết chia sẻ trách nhiệm, biết cam kết và cùng làm việc có hiệu quả với những thành viên khác trong nhóm [3].

Khi làm việc nhóm, cần lưu ý một số nguyên tắc sau:

- *Nguyên tắc phân công và tổ chức công việc trong nhóm*: Cần đảm bảo nguyên tắc tập trung dân chủ trong quản lý và làm việc nhóm; phân công nhiệm vụ rõ ràng, phù hợp nhằm phát huy tối

đa năng lực tiềm tàng và vai trò của mỗi cá nhân trong nhóm; xác định rõ trách nhiệm, quyền hạn của các thành viên trong nhóm; phát huy tốt vai trò của trưởng nhóm; đảm bảo công bằng, dân chủ trong phân phối quyền lợi giữa các thành viên trong nhóm; phân công và tổ chức công việc luôn hướng tới mục tiêu của nhóm.

- *Nguyên tắc giao tiếp ứng xử trong nhóm*: Tôn trọng lẫn nhau; biết lắng nghe; tạo sự đồng thuận; chia sẻ trách nhiệm và hợp tác với tinh thần đồng đội...[4].

Khi làm việc nhóm, với sự tham gia, phối hợp của các giác quan như: tai nghe, miệng nói, mắt nhìn, tay hành động thì việc ghi nhớ sẽ dễ dàng hơn. Đồng thời làm việc nhóm còn giúp sinh viên hình thành và áp dụng các kỹ năng sống vào thực tế như: kỹ năng lắng nghe, thuyết trình, giải quyết vấn đề, quản lý cảm xúc, quản lý thời gian...

Để có thể làm việc nhóm hiệu quả, cần vận dụng, phối hợp nhiều kỹ năng sống khác như: kỹ năng tự nhận thức bản thân, giao tiếp, xác định nhiệm vụ, lập kế hoạch, đảm nhận trách nhiệm, lắng nghe tích cực, thể hiện sự cảm thông, ra quyết định, giải quyết mâu thuẫn, kiên định, kiểm chế cảm xúc, thuyết trình, quản lý thời gian, tư duy phê phán...[3].

3. Kết quả nghiên cứu

Để tiến hành nghiên cứu đề tài, tác giả sử dụng phối hợp các phương pháp nghiên cứu như: nghiên cứu lý luận, nghiên cứu thực tiễn (điều tra bằng bảng hỏi, quan sát, thống kê toán học). Trong đó, điều tra bằng bảng hỏi là phương pháp được sử dụng chủ yếu nhằm khảo sát thực trạng nguyên nhân làm việc nhóm kém hiệu quả của sinh viên năm thứ nhất trường Đại học Đồng Nai.

Người nghiên cứu đã tiến hành khảo sát ngẫu nhiên 250 sinh viên năm thứ nhất đang học tại trường Đại học Đồng Nai. Kết quả nghiên cứu như sau:

3.1. Nhận thức về nhóm

Tác giả tiến hành khảo sát nhận thức về nhóm của sinh viên với câu hỏi: “Thế nào là nhóm?”, kết quả thu được thể hiện ở bảng 1.

Bảng 1: *Kết quả nhận thức về nhóm*

Lựa chọn	Tần số	Tỷ lệ (%)
a. Là tập hợp gồm nhiều người, có thời gian làm việc chung.	48	19,2
b. Là tập hợp có từ hai người trở lên, làm việc chung với nhau.	33	13,2
c. Là tập hợp gồm nhiều người, có thời gian làm việc chung, phân công công việc cho từng người, có sự giúp đỡ, chia sẻ, hợp tác với nhau.	46	18,4
d. Là tập hợp có từ hai người trở lên, có thời gian làm việc chung, tuân thủ theo nguyên tắc của nhóm, có sự chia sẻ, hợp tác, có cùng một mục tiêu.	123	49,2

(Nguồn: Tác giả tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Như vậy, có thể khẳng định một trong những nguyên nhân làm việc nhóm kém hiệu quả của sinh viên năm thứ nhất là do nhận thức về nhóm chưa đúng và đầy đủ. Chỉ có 49,2% sinh viên được khảo sát nhận thức đúng về khái niệm nhóm: “Là tập hợp có từ hai người trở lên, có thời gian làm việc chung, tuân thủ theo nguyên tắc của nhóm, có sự chia sẻ, hợp tác, có cùng một mục tiêu.”

Chính vì nhận thức chưa đúng về khái niệm nhóm nên khi tiến hành làm việc nhóm, sinh viên năm thứ nhất chưa có thái độ và hành vi tự giác, tích cực, chủ động.

3.2. Thực trạng nguyên nhân làm việc nhóm kém hiệu quả của sinh viên năm thứ nhất trường Đại học Đồng Nai

Bảng 2: Các nguyên nhân làm việc nhóm kém hiệu quả

Nguyên nhân	Tần số	Tỷ lệ (%)	Thứ bậc
Không hợp tác, không có tinh thần trách nhiệm khi làm việc nhóm	192	76,8	1
Các thành viên bị phân tâm (do nói chuyện, ăn uống, sử dụng điện thoại...), mất tập trung khi làm việc nhóm	160	64,0	2
Thành viên trong nhóm lười biếng, không hoàn thành nhiệm vụ được phân công	159	63,6	3
Bất đồng ý kiến, không thống nhất ý kiến chung	153	61,2	4
Không phân công công việc rõ ràng trong nhóm	132	52,8	5
Không đặt ra nguyên tắc khi làm việc nhóm	129	51,6	6
Không đúng giờ khi làm việc nhóm	121	48,4	7
Cái tôi quá lớn (bảo thủ, không lắng nghe nhau)	115	46,0	8
Thụ động, thiếu tự giác khi làm việc nhóm	66	26,4	9
Không đoàn kết, chia bè phái trong nhóm	48	19,2	10
Đùn đẩy công việc, phân bì, ty nạnh nhau	34	13,6	11
Không biết cách tìm kiếm thông tin, tài liệu để hoàn thành nhiệm vụ được phân công	23	9,2	12
Nhóm trưởng làm việc theo phong cách áp đặt ý kiến	21	8,4	13

(Nguồn: Tác giả tổng hợp từ kết quả khảo sát)

Kết quả nghiên cứu ở bảng 2 cho thấy: Các nguyên nhân làm việc nhóm kém hiệu quả của sinh viên năm thứ nhất được khảo sát phần lớn là nguyên nhân chủ quan (người tiến hành làm việc nhóm), chỉ có một số ít nguyên nhân khách quan ảnh hưởng đến hiệu quả làm việc nhóm như: “Nhóm không có sự phân công công việc rõ ràng” (52,8%) nên dẫn đến các thành viên

trong nhóm không biết việc để làm; “không đặt ra nguyên tắc khi làm việc nhóm” (51,6%) ảnh hưởng đến hiệu quả làm việc nhóm; “nhóm trưởng làm việc theo phong cách áp đặt ý kiến” (8,4%) do đó không phát huy hết năng lực của các thành viên trong nhóm.

Nguyên nhân làm việc nhóm kém hiệu quả được nhiều sinh viên lựa chọn nhất là “không hợp tác, không có tinh

thần trách nhiệm khi làm việc nhóm” (76,8%). Hợp tác, tinh thần trách nhiệm là nhân tố quan trọng nhất khi học tập và làm việc theo nhóm. Bởi khi làm việc nhóm mà không có tinh thần hợp tác và tinh thần trách nhiệm thì sẽ không có hiệu quả. Sinh viên năm thứ nhất chưa nhận thức đúng và đầy đủ về nhóm nên không có thái độ và hành động tích cực khi làm việc theo nhóm.

Một thực tế trong thời đại bùng nổ công nghệ thông tin hiện nay là điện thoại di động có mặt mọi lúc mọi nơi trong cuộc sống thường ngày của mỗi người. Khi làm việc nhóm cũng thế. Chính vì thế điện thoại di động được coi là vật gây phân tâm khi làm việc nhóm của sinh viên cùng với việc ăn uống và nói chuyện. Đây là nguyên nhân đứng hạng thứ hai khiến làm việc nhóm kém hiệu quả (64% sinh viên lựa chọn nguyên nhân “các thành viên bị phân tâm (do nói chuyện, ăn uống, sử dụng điện thoại...), mất tập trung khi làm việc nhóm”).

“Thành viên trong nhóm lười biếng, không hoàn thành nhiệm vụ được phân công” là nguyên nhân có tỷ lệ lựa chọn cao thứ ba trong cuộc khảo sát (63,6%). Qua thực tế giảng dạy và quan sát sinh viên năm thứ nhất, tôi nhận thấy một số sinh viên khá thụ động, lười biếng, thờ ơ trong học tập cũng như tham gia các hoạt động phong trào. Đây là thực tế đáng báo động trong việc giáo dục sinh viên hiện nay.

Theo kết quả khảo sát, “bất đồng ý kiến, không thống nhất ý kiến chung” (chiếm 61,2%) và “cái tôi quá lớn (bảo thủ, không lắng nghe nhau)” (chiếm 46%) là hai trong số những nguyên nhân dẫn đến làm việc nhóm kém hiệu quả. Các lý thuyết về nhóm chỉ ra rằng, làm việc nhóm là đề cao tính tập thể, hướng đến mục đích chung của nhóm, mỗi người cần hạn chế cái tôi của mình để hoàn thành nhiệm vụ chung của cả nhóm. Nhưng thực tế quan sát sinh viên làm việc nhóm, tôi nhận thấy vì cái tôi quá lớn mà các em bảo thủ, tranh cãi, không lắng nghe nhau, không thống nhất ý kiến.

Thái độ làm việc nhóm của sinh viên là một trong những yếu tố ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả làm việc nhóm. Nhiều sinh viên năm thứ nhất cho rằng thái độ: “không đúng giờ khi làm việc nhóm” (48,4%); “thụ động, thiếu tự giác khi làm việc nhóm” (26,4%); “không đoàn kết, chia bè phái trong nhóm” (19,2%); “đùn đẩy công việc, phân bì, ty nạn nhau” (13,6%) là những nguyên nhân khiến làm việc nhóm kém hiệu quả. Thực tế cho thấy, để làm việc nhóm hiệu quả đòi hỏi mỗi cá nhân trong nhóm phải làm tròn vai trò của mình, có kỹ năng quản lý thời gian, tôn trọng giờ giấc làm việc của nhóm, tích cực, chủ động, đoàn kết và có trách nhiệm với nhóm, hoàn thành nhiệm vụ được giao.

Bên cạnh đó, khi làm việc nhóm nếu có thành viên “không biết cách tìm

kiểm thông tin, tài liệu để hoàn thành nhiệm vụ được phân công” mà không nhận được sự trợ giúp, chia sẻ kịp thời của các thành viên khác trong nhóm thì cũng sẽ ảnh hưởng đến tiến độ và hiệu quả làm việc của nhóm.

4. Kết luận và kiến nghị

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến làm việc nhóm kém hiệu quả của sinh viên năm thứ nhất trường Đại học Đồng Nai. Trong đó các nguyên nhân chủ quan về phía sinh viên như: nhận thức chưa đúng và chưa đầy đủ về nhóm; thái độ và hành vi làm việc nhóm chưa tích cực (thiếu tinh thần trách nhiệm khi làm việc nhóm, không hợp tác, lười biếng, thụ động) là nguyên nhân cơ bản, cốt lõi dẫn đến làm việc nhóm kém hiệu quả. Bên cạnh đó, còn có một số nguyên nhân khách quan như: nhóm không đưa ra các nguyên tắc khi làm việc theo nhóm; không có sự phân công công việc rõ ràng; nhóm trưởng làm việc theo phong cách áp đặt ý kiến...

Từ thực trạng nghiên cứu trên, tác giả đề xuất một số kiến nghị sau:

Giảng viên cần tăng cường sử dụng phương pháp thảo luận nhóm trong các tiết dạy trên lớp và ngoài giờ lên lớp nhằm nâng cao nhận thức về nhóm, giáo dục kỹ năng làm việc nhóm cho sinh viên. Mặt khác để sinh viên năm thứ nhất có thể làm việc nhóm tốt, các giảng viên cần phân tích tầm quan trọng của kỹ năng làm việc nhóm đối với sinh viên; hướng dẫn các em cách thức tiến

hành làm việc nhóm một cách khoa học để đạt hiệu quả cao. Vì thảo luận nhóm là hoạt động thường xuyên mà sinh viên phải làm và đây cũng là cách thức, con đường nhằm phát huy tính tích cực của sinh viên trong việc tự học, tự nghiên cứu và tích lũy kiến thức.

Bên cạnh đó, các giảng viên cần sâu sát, theo dõi khi các nhóm thảo luận hay seminar trên lớp và nghiêm khắc hơn trong việc nhận xét, đánh giá kết quả làm việc nhóm của sinh viên năm thứ nhất để tạo lập và hình thành thói quen, ý thức tự giác, tích cực làm việc theo nhóm của sinh viên.

Cần tổ chức các nhóm nhỏ học tập vì nhóm nhỏ là môi trường thuận lợi để sinh viên rèn luyện các kỹ năng sống, trong đó đặc biệt là kỹ năng làm việc nhóm. Vì trong một nhóm nhỏ (7-9 người), các thành viên tích cực tham gia đóng góp ý kiến trong không khí thân mật, vui vẻ, hợp tác...

Trong mỗi nhóm cần có thủ lĩnh - người điều hành nhóm. Người điều hành nhóm đóng vai trò vô cùng quan trọng, người này cần phải biết quy luật phát triển, tình trạng hiện tại của nhóm, tạo bầu không khí thân mật, tinh thần hợp tác để làm nổi lên các thành viên tích cực; cũng như tác động, lôi kéo các thành viên khác hướng vào việc hoàn thành nhiệm vụ chung của nhóm. Người điều hành nhóm có thể do sinh viên trong nhóm tự đề cử hoặc giảng viên chỉ định.

Khi học tập và làm việc theo nhóm, các nhóm cần thống nhất và đưa ra các nguyên tắc làm việc nhóm, lên kế hoạch, phân công công việc cụ thể, rõ ràng, công bằng, hợp lý giữa các thành viên trong nhóm.

Nhà trường cần chú trọng hơn nữa việc tổ chức huấn luyện, thực hành và rèn luyện kỹ năng làm việc nhóm cho sinh viên trong chương trình giáo dục kỹ năng sống dành cho sinh viên năm thứ nhất.

Kỹ năng sống nói chung và kỹ năng làm việc nhóm nói riêng không phải tự nhiên mà có. Vì thế mỗi sinh viên cần tích cực, tự giác tham gia các hoạt động đội nhóm, các câu lạc bộ học tập, văn nghệ, thể dục thể thao ở lớp, ở khoa và trong nhà trường; các hoạt động tập thể, hoạt động xã hội để trải nghiệm và rèn kỹ năng làm việc theo nhóm cũng như các kỹ năng sống khác.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Như Ý (1999), *Đại từ điển Tiếng Việt*, Nhà xuất bản Văn hóa Thông tin, Hà Nội
2. Trần Hiệp (1996), *Tâm lý học xã hội - Những vấn đề lý luận*, Nhà xuất bản Khoa học Xã hội, Hà Nội
3. Nguyễn Thanh Bình (2007), *Giáo trình giáo dục kỹ năng sống*, Nhà xuất bản Đại học Quốc gia Hà Nội
4. Học viện Quản lý Giáo dục Hà Nội (2013), *Tài liệu bồi dưỡng cán bộ quản lý khoa, phòng trường Đại học, cao đẳng*

PROBLEMS AND CAUSES OF INEFFECTIVE GROUP WORK FACED BY FIRST-YEAR AT DONGNAI UNIVERSITY

ABSTRACT

There are a number of reasons why first-year students of Dong Nai university do the group work ineffectively. Among them, most reasons come from the students. They are not fully aware of doing the group work and they haven't had positive attitude and behavior of working in group. In addition, they lack responsibilities for their group work. For example, they are uncooperative, lazy and passive when working in group. Those reasons mentioned above are the core factors which have caused the ineffectiveness of doing group work. Therefore, it is necessary to propose solutions to raise awareness, attitude and behavior of doing the group work for first-year students at Dong Nai university.

Keywords: *group work, causes of ineffectiveness of group work*

(Received: 1/8/2017, Revised: 29/9/2017, Accepted for publication: 24/10/2017)